

Abonamente

1 Luna: 10 Lei sau 4 Ruble. 3 Luni: 25 Lei sau 12 Ruble.

Pentru prețuri și înv. jatori: prețul jumătate.

ROMANIA NOUA

Organ de propagandă pentru unirea politică a tuturor Românilor.

Director: Dr. ONISIPAR CHIEU

Teze în fiecare zi de lucru. Sub conducerea unui comitet alcătuit din Români din toate țările.

Prim-Redactor: Dr. Ion Raftoiu.

PLATA PENTRU REGELAME după INVOLALA... Bulet. Alexandru cel Bun, Pașaj Chisinau.

Glorie a culturii românești. GEORGE ENESCU

Cu prilejul concertelor d-sale la Chisinau

Iată un nume atât de cunoscut și de iubit dincolo de Prut, dar cu totul necunoscut în Basarabia. Prutul a fost, vreme de o sută de ani, un zăgaz atât de puternic, în cât a împiedecat aproape cu totul legăturile sufletesti dintre frații de aceeași limbă.

trecutul artist, care va da zilele acestea trei mari concerte în Chisinau, este una din cele mai frumoase gloții ne cari le-a dat până acum poporul nostru.

Oricărui om cult îi plac compozițiile marilor artiști ai omenirii, fie ei de orice naționalitate. Când e vorba de muzică, ascultăm cu aceeași plăcere pe neamul Beethoven, pe francezul Saint Saëns italianul Verdi, ori rusul Tchaikowski.

El nu e mare numai pentru noi, ci pentru toată lumea. Concertele lui, nu sunt ascultate numai la București și Iași cu aceea evlavie desăvârșită care nu se întâlnește nici în biserică, ci și la Paris, la Londra, la Berlin și la Petrograd.

Venitul Concertelor maestrului Enescu este merit pentru ajutorarea bejenarilor ardeleni, cari au rămas pe drumuri fără adăpost și fără hrană.

ȚĂRII MELE

Deprins de veci cu nori și vijelie, Stă pururi trainic muntele de stâncă, Că-i pasă lui că n'aspra i temelie Șivocă rod și ape iuți mânăncă.

Știi voi ce fac în cremenea bătrână, Atâtea ploți cu murea lor grozavă? O spală doar de diad și fărând Dar lasă-ntr'eg străvechiul chag de lavă!

In van puihoiul spumegă și crește Șobînd prăpăstii fără de hotare; Pe cât la poale răpa s'adâncește, Pe-atât se'nalță muntele mai tare.

O țara mea, tu culme-ncremenită De-atâtea sânge roasă și brădată, Azi din adâncuri, grea și neclintită, Te'nalți în slavă mai sus ca niciodată!

V. Voiculescu.

Primirea ostașilor demobilizați

In urma tratativelor de pace ostașii României, au fost siliți să părăsească tranșeele unde au luptat cu atâtea vitejie și să se întoarcă fără arme, la vetrele lor.

Dăspărțiți de pământul pe care-l apăsăură în retragerea dureroasă a armii, ei îl revăd astăzi dar nu ca biruitori cu drapel și muzică în frunte, cum ar fi meritat, ci cu inima îndurerată, dar cu sufletul ofețit.

Populația din teritoriul ocupat înțelege această stare sufletească. Ea cunoaște oisulm fără margini, cu care ostașii demobilizați au apărât pământul scump al țării, știe jertfele grele ce s'au adus pentru eliberarea lor de sub stăpânirea apăsătoare a dușmanului.

Strigăte de bucurie nebună izbucneau din piepturile cari de un an de zile nu cunoșteau decât suspinul și lacrimile, ploaie de flori cădeau din ferestrele caselor asupra vitejilor pe cari mulțimea ni strângea în brațe acoperindu-i cu sărutări. Ori unde se ivește un ofițer sau soldat pe stradă, la teatru, în trăsura, lumea sare străbătută de fiorul iubirii, aclamând și manifestând pentru eroii țării.

Ce mișcare extraordinară provoacă întoarcerea ostașilor noștri în teritoriul ocupat și cât de mult se arată legătura sfântă dintre armata noastră și țara călcată, o dovedesc măsurile pe cari le-au luat dușmanii pentru împiedecarea acestei bucurii frățești.

Astfel Nemții au dat o ordonanță, prin care silește pe militarii demobilizați să salte gradele din ostirii sălute dușman. Demobilizații sunt oprți de-a intra în uniformă la teatru, în localuri publice sau să facă plimbarii cu trăsura. Cei ce nu se su-

pun acestor porunci, sunt arestați și trimiși în lagăre de prizonieri.

Cu t'a'o acestea iubirea nu poate fi arestată, ci ea va arde și mai înflăcărată în inimile tuturoră dorind, că România invadată, are totuș un suflet și o conștiință mai presus de poruncile nemțești.

Basarabeni și Ucraina

Părerile d. Pant. Halppa

Întro convorbire pe care a avut-o vicepreședintele Statului Țării, d. P. Halppa, cu un ziarist din Iași a spus despre Ucraina următoarele: - În silințele noastre de a ne alătuți statul, avem de luptat cu mari și numeroase greutăți.

Acastă pretenție așa de puțin democrată, dela un stat abia creată, a cerut limba abia acum începută să se cunoască care are trebuința de linște îndelungate, democrațism mult și respect pentru drepturile altor naționalități și care totuș are porniri hrăpărețe - lui pare că pășește pe drumul imperialismului ruseesc.

De peste ca guvernul de acum al Ucrainei se fi avut răi sfătuiți, pentrucă, de când cu nebunia bolșevică, bucele legături de vecinătate ale noastre cu marea Republica Ucraineană, au fost pe nevrute întrerupte. Mai însute avem contacte mai dese cu Rada Centrală, care se arată foarte binevoitoare față de țânărul nostru stat.

Fața de poftele Ucrainei opunem unitatea desăvârșită a basarabenilor, moldovenii și nemolovenii și chiar hotărârile de mai înainte ale Radei, care recunoștea neștirbirea teritoriului Republicii Moldovenești. Cred că țara noastră va țoga neatinșă din această încrețitură, când însuș guvernul ucrainian va vedea că nu are dreptate și nici interes ca să nu tralască în bună vecinătate cu noi, ori cât de mic-lar părea că suțnem.

Din satete Basarabiei

Zările lumii încep a se iri și în cele mai depărtate colțuri ale Țării noastre, sufletul scuturat acum de colbul vremeliei rusece, începe a înflori la o nouă viață.

Sinși o mare bucurie sufletenoasă când vezi că prețutudenii, prin ste și țârguri, Moldovanul cantă prin fel și chip, cu mult nesăț și cu emosecă grațul, să și cunoască neamul cel nobil Românesc. Și ce multumit este când are prilejul să asculte lucruri frumoase și de mult foce, spuse în dulcele gr i moldovenece.

Asomenea multumiri mari au avut sătenii din Coștila, înutul Ismailului, unde în localul școlii, în ziua de 18 Feb 1918, a avut loc o frumoasă gezațoarea dată de câțiva învățatori din România.

Gezațoarea a început la ora 4 d. p., sala era plină de sătenii și sateteci și de mulți alții de prin satetele vecine, doritori și el a auzi lucruri bune.

Se deschide cu cântecul „Moldoveni” cor pe două glasuri, cântat de fetele și flăcăii din sat... „Moldoveni de acum înainte „Glasul țării s'acută-ți „Toți cu inima română „Toți acum sunteți chemați.

A fost ascultat cu mult drag și aplaudat cu strigăte: „tare frumoș...”

2. „Gratul Neamului” - poezie spusă de un copil din școlă, cu un cântec.

3. D. Ciocata din România, vorbește despre originea neamului românesc, cum ne am zămislit în vremurile vechi, istoria Basarabiei cum Moldovenii sunt aceiași ca și Basarabeni și toți Români; toate acestea spuse respicat și pe înțelesul tuturor.

4. „Limba română ască” - cor pe două voci.

5. Lectură „Proștii omenecești”, de I. Creangă, după ce li se apuse, că aceiași grațu ca și ieț și di dincolo peste Prut, și cine o I. Creangă.

6. „Pe al nostru steag” cor pe două voci. Sătenii cor și li se mai citească ceva d I. Creangă.

Se citește „Ion Turbincă” care a ascultat cu multa plăcere și haz.

7. Moldoră iubită, poezie recitată de un copil.

8. Unul din învățatori cântă „Doina românească”, din flaut.

9. Vorbește capitănul Georgescu-Bărlad, făcând un rezumat a celor spuse până acum, arătând apoi cum noi și numai noi frații voștri, ne gândim cu drag la ei, cum ne-am lăsat țara napădită de vrăjmași, copiii noștri, a voile noastre și am alergat la glasul voștru frăces, sa va scăpăm dela peire. Prieteni în jurul voștru nu găsiți uiciori, sin gori prieteni și frați de aceiași sânge și grațu sunt numai peste Prut, deci eu ei trebuie să vă înfrății, numai astfel neamul nostru va fi puternic și bogat.

Mulți săteni l-au ridicat pe sus cu strigăte de ură și zătoarea se termină cu o frumoasă hora românecească făcînsa în ograda școlii.

M. Popovici.

Ce vrea Ucraina?

Vea nu credeam că Ucraina vrea să anexeze o bună parte din Basarabia. Ce rost ar avea așa o faradeleg? Oare poate un stat nou, care singur are încă lipsă de recunoșterea tuturor, care singur are o lipsă nemărginită a-ți așeza viața internă pe o boză temeinică, să se apuce de gălceavă cu alie state și mai ales cu vecinii? Crede că așa o politică externă nu poate fi lăudată și considerată ca sănătoasă? Ea ar avea rost, dacă din orșice cauză - noi basarabeni am începe a pretinde acele județe ce le avem peste Nistru cu o populație de vreo 800.000 oaznici și mai al s ca avem și dovezii ca transnistrienii doresc cu tot prețul să fie împreună cu noi. Amintim pe soldatul Toma Jalbă dela Congresul ostășesc din Octombrie 1917, care cu lacrimi spunea că transnistrienii sunt

gata să sape matca Nistrului și să o mute dincolo de dâncii ca să fie laolăta cu noi. Cu toate acestea noi basarabeni ne-am împăcat cu gândul că transnistriarea va rămânea la Ucraina, fiindcă noi credem că statul Ucrainean nu va pune piedici fraților noștri de dincolo de Nistru în viața lor internă și le va da aceleași drepturi naționale de cari se folosesc la noi ucrainenii, care sunt în țara noastră. Dar astăzi avem altfel de dovezi: Ucraina pretinde jumătate din țara noastră.

Nu credem că opera asta să fie de origine ucraineană. Nu credem, fiindcă nu de mult Ucraina spunea că nu dorește mult bine pentru dezvoltarea noastră și s'a bucurat, când ne-a văzut un stat alcătuit. Noi ne amintim asigurările Ucrainei unde ea zicea, că Ucraina și Basarabia au căcatat drepturile de a-și alcătui în independent soarta lor și vor fi statonice vecine binevoitoare una față de alta. Ca și cum ar fi viu il văd înalțea mea pe d-ur ucrainean Lăseno care a vorbit în „Statul Târziu”, la proclamarea Republicii. A vorbit atuncea acest domn doctor în limba ucraineană, totuși cu am feteles din toate numele, ca el, ca reprezentant al Ucrainei, este trimis a ne felicita cu ocazia renașterii țării noastre. A vorbit d. doctor cu mare insuficiență și despre aceea, că el crede că Ucraina nouă și Basarabia nouă, este din jugul țarismului, vor prețul mult libertate și vor trăi în relațiile cele mai bune și se vor ajuta totdeauna una pe alta. De loc nu înț leg împrejurările actuale, care ucrainenii vreau să ne ajute anexând o bună jumătate din țara noastră? Amintim încă ceva: ca Ucraina, ca și noi, a obținut grație stabilizării rusești și proclamării principului de libertate a tuturor popoarelor, pentru care se luptă încă până azi abia-ți apăsati. Nu cred sa uite Ucraina baza sa de renaștere, nu cred să uite de acum poporul ucrainean bolozul său și să nătrească niște intenții păcătoase față de noi.

Dar adăugăm că noi basarabeni mai bine șțim cu toții de cât se va lăsa la ocaastă nouă faradolege prin care să se calce drepturile de străini și să ni se căstăpusească țara.

D. Bogos

Artiștii Teatrului Național din România au venit pentru a treia oară la Chisinau. Deastdată s'au lăst în repertoriu piese naționale de caracter popular.

Dacă în este donă rânduri piesele de Buzdeu. Al eșandri și Delavrancea au fost poate prea grele pentru publicul basarabean, care totuș le-a primit cu multă insuficiență, acum d-l Mihail Sadovanu a căutat sa așeze astfel de piese, cari să fie înțelese și gustate deopotriv de oricine Moldovean.

Baba Hăreca de M. Milo, Cinel-Cinel și Florin și Florica de Alexandri, fac parte din vechena noastră literatură teatrală, prin care s'a început la noi trezirea interesului pentru teatru în pătririle largi ale poporului.

Piesele acestea prin simplitatea acțiunii, prin fondul lor străbătut de amoral cănatos al vieții frățești, ca și prin cântecetele ușoare și senluc ori înviorătoare desfășurarea acțiunii se potrivose de minune pentru căștigarea unui public lipsit încă de-o educație națională.

La Chisinau aceste mici operețe, care au străbătut prin toate colțurile locuite de Români cuțerul și prezăind sufletete dela țara pentru cultura națională, au fost acceptate oriși la Iași.

Desi anunțate din vreme, amănarea lor a făcut o dențădată să fie mai puțin public ea la reprezentările celelalte. Pentru seara de 20 Martie era aștețată și comedia „Doi surzi”, unit care nu s'a jucat pricină că oriși au fost pe neșteptate oprți la Iași.

În 21 Martie s'a dat Cinel-Cinel și Florin și Florica. Piesele au fost bine jnștate. Pătririle corale au fost educate de corul societății Doina din Chisinau, cu violețone.

Rolurile principale au fost esținute cu pricepere și temperanță de către artiștii Teatrului Național.

Păost ca pentru aceste roluri de operetă n'au fost luști cântăreți de operă, cari ar fi dat o strălucie deplină reprezentățiilor. Tocmă această explica și împrejurarea să în seara a doua a fost public puțin.

Orchestra a fost dirijată cu energie de d. Vermont.

Sperăm că în viitor piesele cari se anunță vor fi și jucate iar operețele vor fi susținute de valori muzicali recunoscut.

În luna Octombrie 1918, s'a

partea de demn de toată laude cu compania sa. Mulțumită destoineliei sale de comandant al companiei sale de eroi. Muntele Edera, dela gura râului Ciobănaș, pe valea T otuzului, lângă Asău, n'a putut fi cucerit de inamite, cu toată disperarea atacurilor furioase și repetate, date fără zăbavă și și noupe.

Ca scriitor, Polana, era și aici la datorie. Robul muncit cinștit și adovărate. Doreri mari îl frământau sufletul pentru starea vrednică de plâns în care se aflau eroii și mulțimea martirilor dela țară.

Cânta Dunărea în poezii, Ardealul care geme sub străini și amenința cu revanșe pe asprilor fraților săi. A scris mult. Poziția lăsa două volume de poezii. O mare parte a poeziilor a fost publicată în „Drum Drept”.

Căzut prizonier într-o luptă, unde și când opitirele de puteri erau fără seamăn în ambele părți, fu transportat în Germania, în orașul Swabundorf, aproape de Marea Baltică. Aici, sufletul său zdrobit de mizeria în care trăia și din lipsa hranei, pe lângă răceala căpătată în băratelle umede, fără ajutorul medicilor, pe scădurile goale, fără ajutorul cald necesar unui bolnav, moare la cea mai frumoasă vârstă a vieții sale.

S'a stins cu gândul la satul său, la flăcăii din regiment, la hora veselă, care sălta alta deși la răspântia drumului, la România pe care o vedea săngerind din mii de răni pe urma nenorocirii grozave la care a adus-o vânzarea Rusiei.

Subit. O. Borcea.

Teatru românesc în Chisinau

Artiștii Teatrului Național din România au venit pentru a treia oară la Chisinau. Deastdată s'au lăst în repertoriu piese naționale de caracter popular.

Dacă în este donă rânduri piesele de Buzdeu. Al eșandri și Delavrancea au fost poate prea grele pentru publicul basarabean, care totuș le-a primit cu multă insuficiență, acum d-l Mihail Sadovanu a căutat sa așeze astfel de piese, cari să fie înțelese și gustate deopotriv de oricine Moldovean.

Baba Hăreca de M. Milo, Cinel-Cinel și Florin și Florica de Alexandri, fac parte din vechena noastră literatură teatrală, prin care s'a început la noi trezirea interesului pentru teatru în pătririle largi ale poporului.

Piesele acestea prin simplitatea acțiunii, prin fondul lor străbătut de amoral cănatos al vieții frățești, ca și prin cântecetele ușoare și senluc ori înviorătoare desfășurarea acțiunii se potrivose de minune pentru căștigarea unui public lipsit încă de-o educație națională.

La Chisinau aceste mici operețe, care au străbătut prin toate colțurile locuite de Români cuțerul și prezăind sufletete dela țara pentru cultura națională, au fost acceptate oriși la Iași.

Desi anunțate din vreme, amănarea lor a făcut o dențădată să fie mai puțin public ea la reprezentările celelalte. Pentru seara de 20 Martie era aștețată și comedia „Doi surzi”, unit care nu s'a jucat pricină că oriși au fost pe neșteptate oprți la Iași.

În 21 Martie s'a dat Cinel-Cinel și Florin și Florica. Piesele au fost bine jnștate. Pătririle corale au fost educate de corul societății Doina din Chisinau, cu violețone.

Rolurile principale au fost esținute cu pricepere și temperanță de către artiștii Teatrului Național.

Păost ca pentru aceste roluri de operetă n'au fost luști cântăreți de operă, cari ar fi dat o strălucie deplină reprezentățiilor. Tocmă această explica și împrejurarea să în seara a doua a fost public puțin.

Orchestra a fost dirijată cu energie de d. Vermont. Sperăm că în viitor piesele cari se anunță vor fi și jucate iar operețele vor fi susținute de valori muzicali recunoscut.

Proiectul Constituției Republicii Naționale Moldovenești

alcătuit de Societatea juridică moldovenească

(Urmare) **PARTEA 7-a**

Despre stăpânirea Republicii Democratice Moldovenești.

§ 60. Ca președinte al Republicii Democratice Moldovenești este președintele Sfatului Țării, care are puterea împlinească a Republicii.

§ 61. Președintele Republicii înainte de a intra în serviciul său, e dator să depună în Sfatul Țării jurământ după formula următoare: „Eu jur solemn că îmi voi împlini datoriile de Președinte al Republicii Democratice Moldovenești după cegetul meu, după puterile mele, voi susține, păzi și apăra constituția Republicii Democratice Moldovenești”.

§ 62. Președintele este înaltul comandant al armatei și flotei Republicii Democratice Moldovenești și reprezintă Republica în relațiile internaționale.

§ 63. Puterea împlinească în Republica Democratice Moldovenească o reprezintă Miniștrii și Consiliul lor.

§ 64. Președintele Consiliului de Miniștri se alege în Sfatul Țării prin vot secret cu majoritatea voturilor. Acesta invită ca Miniștrii după voia sa pe fețele, cari trebuie să fie cetățeni ai Sfatului Țării. În cazul când membrii Sfatului Țării în număr nu mai puțin de 20 vor ridica chestia de încrederea față de Ministru, aceasta se hotărăște prin vot secret și în caz când majoritatea va arăta neîncredere, ministrul se socotește demisionat.

§ 65. Miniștrii chiar dacă n'ar fi deputați în Sfatul Țării, pot asista la ședințele lui cu dreptul de vot consultativ. Asistarea ministrului la ședințe e obligatorie, dacă parlamentul va socoti aceasta de nevoie. Miniștrii alesi din membrii Sfatului Țării, își păstrează toate drepturile de deputați.

§ 66. Miniștrii sunt obligați să răspundă la interpelecțiile deputaților din Sfatul Țării.

§ 67. Fiecare Ministru în deosebi e răspunzător: 1) pentru activitatea sa personală precum și pentru ordinile sale.

2) Pentru activitatea și ordinele autorităților supuse lui și făcute pe baza îndreptărilor lui. Ministrul președinte și toți miniștrii la un loc răspund înaintea Sfatului Țării pentru mersul general al guvernării statului.

§ 68. Pentru călcările legilor sau drepturilor cetățenești săvârșite la împlinirea datoriilor, Miniștrii sunt supuși răspunderii personale și cetățenești.

Pentru călcările cu rea credință a hotărârilor acestei legi de temelie și pentru păgubirea intereselor Statului prin depășirea, neglijența sau folosirea în rău a puterii, Miniștrii pot fi trași la răspundere de Sfatul Țării cu darea în judecată Curții de casație a Republicii Moldovenești.

(Va urma.)

Cronica școlară

Metodica aritmeticii

III. Povețe metodice

a) Fundamentul învățământului aritmetice este totuși înțelegerea a toate obiectele de învățământ. Formarea numerilor, adunările, scăderile, înmulțirile și împărțirile cu aceste numere, cel puțin 1-100, se vor învăța pe temeiul intuiției, adică prin socotire cu bețișoare, cu bani, cu pietricele, cu bile dela mașina ruscă de calcul, cu puncte făcute pe tablele, cu degetele dela mâini și altele.

O povăț să n'o uităm nici o dată: Același număr ce se învață aceiași socoteală ce se face trebuie arătată prin cel puțin 3 mijloace de intuiție. După aceea se face socoteala dându-se la o parte mijloacele de intuiție, pentru a se socoti noțiunea (ideea), regula aritmetică.

Să luăm un exemplu: Voim să arătăm școlărilor toate adunările în cercul numerilor dela 1-5. Aceste adunări sunt: 2+2=4 (se ceștește); 2+2 fac 4; 3+1=4, 2+3=5, 1+4=5. Mijloace de intuiție: bețișoare, degetele dela mâini și bilele de la mașina de calcul. Incepem cu 2+2=4. Intuiția. Ridic 2 bețișoare alăturate în sus și întreb: Câte bețișoare am ridicat? Răspunsul complet al școlărilor: D-v. ați ridicat 2 bețișoare. Timp bețișoarele în sus cu o mână, iar cu cealaltă mai ridic încă alte 2. 1: Câte bețișoare am mai ridicat? R: D-v. ați mai ridicat tot 2 bețișoare. Alătur cele 2 lângă celelalte 2 bețișoare. 1: Ce-am făcut eu acum? R: D-v. ați pus 2 bețișoare lângă alte 2 bețișoare. Să numărăm cât s'a făcut. Numărarea se face cu toți odată, cu glas tare (în cor). 1: Câte bețișoare am avut la început? R: D-v. ați avut 2 bețișoare. 1: Câte am mai adăugat lângă cele 2 bețișoare? R: D-v. ați pus încă 2 bețișoare lângă 2 bețișoare. 1: Câte se face dacă lângă 2 bețișoare punem 2 bețișoare. R: D-v. ați pus încă 2 bețișoare. 1: Așa dar cât fac 2 b. și cu 2 b.? R: 2 b. și cu 2 b. fac 4 b.

Să zicem cu toții aceasta cu glas tare. Repetăm în cor se face pentru a se întipări bine rezultatul aliat. Tot așa se urmează pe cale intuitivă și cu degetele și bilele.

Trecem acum la recapitulare la sistematizare (în psihologie se numește *abstracție*), adică la înțelegerea, la strângerea exercițiilor arătate concret (intuitiv) într-o singură regulă, fără să mai avem înaintea ochilor mijloacele de intuiție. Întrebăm: Cât fac 2 b. și cu 2 b.? Școlarul întrebă și da răspunsul. 1: Cât au făcut 2 degete și cu 2 degete? R: același. 1: Cât au făcut 2 bile și cu 2 bile? R: același. Așa dar cât fac 2-2? R: 2-2=4. Să zicem aceasta cu toții!

Se vor mai întreba câțiva elevi. Se trece la scrierea exercițiilor desegat. 1: Ce-am zis întâiu? R: D-v. ați zis 2. Scrieți 2 pe tablele voastre. Învățătorul va scrie și el de model pe tablele clasei. 1: Ce-am zis după aceea? R: Și cu. Faceți lângă 2 semnul și cu (+). 1: Ce-am zis după? R: 2. Scrieți 2! 1: Ce-am zis după? R: fac. Scrieți semnul „fac” (=) 1: Cât 2+2? R: 2+2=4. Scrieți dar după—fără 4!

La fel se tratează și celelalte exerciții: 3+2=5, 2+3=5 și 1+4=5.

Partea din urmă a lecției se cheamă *aplicare*, adică folosirea acestor reguli învățate la viața practică, fel de fel de probleme. Iată un model de problemă:

Într-o mână am 2 nuci și în alta 3 nuci. Câte nuci am cu toatele? Școlarii vor repeta problema; se gândesc și cel întrebă și va răspunde. Se va întreba cum a făcut socoteala: „Acesta povăț metodica (procedeu metodice) e bună pentru orice fel de socoteala în cercul numerilor 1-100.”

b) Să trecem acum la regulile metodice de înțelegere în samă când vom învăța pe copii măsurile. Copiii vor depinde să cunoască nu numai măsurile locale (arșinul, tontul, pudul, versta, desetina rubla și celelalte) ci și pe cele din România, cu împărțirile lor, pentru că acestea sunt internaționale aproape și prin urmare vor trebui cunoscute și de Românii de pe aici. Procedeu metodice e foarte simplu: Se arată, se cunoaște, se observă (intuiția) măsura; scrierea; aplicarea, adică înțelegerea măsurii (se pun elevii să măsoare cu măsura învățată, apoi fără

această măsură din vedere probleme.

Să tratăm o lecție despre *metru de lungime* (arșinul este puțin mai mic de cât trei sferturi de metru) *Întrebări pregătitoare*: Cu ce măsură croitorul soția? Ce se mai măsoară cu arșinul? Arătați cât de mare este arșinul? Negustorii de la noi au început să măsoare cu o măsură puțin mai mare de cât arșinul. Această măsură se întrebunțea în România și în Germania, Franța și alte țări. Se numește metru. Fiindcă se întrebunțea și la noi, avem să învățăm azi despre metru. *Intuiția*. Arătăm un metru, metrul de pânză al croitorului, metrul din bucăți al lemnarului.

Măsurăm pe tabelă o lungime de un metru și tragem cu creta. Elevii vor întinde mânele până la o lungime de un m. În punem să măsoare cu metrul diferite lungimi: ferestrele, ușa, băncile și altele. Observând linia de un m. de pe tabelă, ne vor arăta (aprecia) din vedere lungimi de câte un metru.

Comparația cu arșinul: Care e mai mare, cu cât e mai mare unul de cât altul... Scrierea și cotirea metrului.

Aplicațiuni practice: Măsurări cu metrul și fără metru, scoțând pe elevi afară din clasă. Pasul lor față de metru. Punem să ne arate lungimi de 1 m. și jumătate; 2, 2 și un sfert, jumătate, trei sferturi, 3... 4... 5... Aprecieri de lungimi în sus (măști) aplicate, străbuc, adăncim, grosimi; cum putem măsura înălțimea unui copacel în care nu ne putem urca? Cum putem măsura adâncimea unei gropi, unei fântâni, unei ape? etc.

c) Alt tip de lecțiuni: tratarea unei *regule aritmetice*.

Să luăm de model adunarea numerilor întregi în cercul numerilor 1000-10.000. Regula se scoate din deslegarea a 2-3 probleme. Dăm problema; datele se scriu pe tabelă. Punem un copil să repete problema așa cum am spus-o noi, întrebăm ce cunoaștem și ce nu știm în această problemă și ce se cere să aflăm; ce socoteala vom face să aflăm ce ni se cere; de ce vom face adunarea? Aceasta se cheamă *analiza aritmetică*. Calculul mental (din gând) cu elevii prin întrebări (se adună întâi mii, apoi sute, zecile și unitățile). Trecem la calculul scris. Un elev lucrează la tablă, iar ceilalți în același timp pe caetele lor și număr după întrebările noastre. Când întrebăm, toți lasă candelile și ascultă, iar când lucrează, lucrează toți deodată (simultan), fiecare pentru sine.

Conducem pe elevi să înțelegă că cu noi putem să înțelegem că lucruri de același fel. Prin întrebări vom scoate dela el că trebuie, spre înțelegerea socoteții, să așezăm numerele unele sub altele, astfel ca unitățile să vie sub unități, zecile sub zeci, sutele sub sute, miile sub mii.

Nu este iertat învățătorului să lucreze numai cu elevul dela tablă, iar cei din bănci să copieze deagata socoteala. Ci toți să ia parte, să răspundă la întrebările puse de învățător: ce facem, cum facem și de ce facem așa și nu altfel. Învățătorul e numai conducător, elevii judecă, socotesc, scriu sub controlul său. Odată problema desegată, socoteala cu rezultatul rămân pe tablă. Un elev va spune problema dela cap cu rezultatul aliat. Se va întreba cum s'a făcut această lucrare. La fel se procedează (se urmează) și cu a doua problemă și a treia, dacă este timp. Am făcut până aici *intuiția* (analiza) problemelor. Urmează din clasă scoatem o regulă (*sistematizarea*). Întrebările principale cari conduc la scoaterea regulii ar fi acestea: Cum am scris numele problema 1? dar la a II-a? dar la a III? Și cum am potitvif dizele? De unde am început să adunăm problema I, II și III? Ce am făcut cu zece care trece peste 9 unități? Ce am adunat apoi? Ce-am scris sub șirul zecilor și ce-am făcut cu sutele? etc. Așa dar cum scriem numerele la adunare? Cum le adunăm? Elevii spun o regula destul de nesigură, cu ajutorul nostru.

Noi o vom spune limpede și complet, iar un elev ori doi ne-o va repeta. *Aplicarea* regulii la alte exerciții de adunare: Se dă în clasă încă 1-2 adunări pe cari elevii le vor lucra singuri, sub ochii noștri, fără ajutorul nostru și fără ca unul să lucreze la tablă. Se dau și exerciții de lucrat acasă pentru lecția viitoare.

Tipurile (modelele) de lecții ce urmează arată și mai bine aplicarea regulilor metodice arătate în acest capitol.

A. D. Culea

Administrația gazetei noastre s'a mutat în Buievardul Alexandru cel Bun, (Passaj), (lângă Tipografia românească).

Pe această adresă să se trimită întreaga corespondență privitoare la Administrație, precum și mandatele poștale.

Dela universitatea populară

Miercuri, 21 Martie.

I. D-na Dr. Alistar a vorbit despre alte două boale molipsitoare, cari au făcut și fac încă mari pustiri între oameni: *Ciuma*, bubonică și pulmonică și *Holera*, cunoscută în Europa din anul 1823 și care e adusă în părțile noastre din Asia, și mai cu seamă din India.

Arată mortalitatea ce o aduc cu sine aceste boli, semnele cu cari încep, precum și măsurile ce se pot lua contra ivirii și răspândirii lor, între cari cele mai de seamă sunt vaccinarea și seroterapia.

II. Dr. Usinievici a vorbit despre *buba mazăului*, o altă boală molipsitoare a vitelor, dar care nu trece și la oameni, ca dalacl și răciuga, și nici la vite. Ea se naște numai la calii tineri—până la vârsta de 5 ani—și la cei bătrâni, cari nu au suferit de ea.

Reportor.

Ce însemnează?

Cotim în gazeta „*Neamul românesc*” din Iași următoarele rânduri cari ne îngrijesc, și în prința cărora am dori lămuriri.

Santem informați că a-nunoiți agenți, dușmani ai întereselor culturale românești în Republica moldovenească de peste Prut, pun la cale diferite propagande subversive, pentru a zăpăci spiritele de acolo, intenționând a trimete diferite cărți, broșuri, etc., care ar strica opera sfințitoasă de luminare și înălțare sufletească ce ar trebui să se facă în prezent.

Atragem atențiunea Sfatului Țării asupra acestui pericol și-l sfătuim a institui din sânul lui o Comisiune care să facă o riguroasă censură a tuturor cărților și publicațiilor care se importă acum în Basarabia, precum și a reprimă supt pedeapsă severă orice abatere.

SFATUL ȚĂRII

Ședința dela 16 Martie

(Urmare)

Cuvântarea ministrului de interior.

Ministrul trebilor din lăuntru în evăntarea sa zugrăvește starea lucrurilor dintre noi și Ucrainenii până la încrederea ei de pe urmă.

Ministrul spune, că după revoluția rusească Ucraina voină a căpăta dreptul de sineocărnuire socotea să cuprindă în teritoriul ei zece gubernii, în care numără intra și Basarabia.

La început nu se știa nimic despre aceasta, dar dela începutul lui Iulie telegrafal a adus vestea că a plecat la Petrograd o delegație dela Ucraina pentru, trebile sineocărnuirii și că această delegație are niște poruci hotărâte și au privit la Basarabia.

În urma acestei știri s'a primit la Chișinău elhar și o telegramă, dela Vinienco în care împuțnericții Basarabiei erau chemați la un congres în Chișev, ce împuțnericții al unel guvernii ce intră în cuprinsul Ucrainei.

În urma acesteia organizațiile moldovenești din Chișinău au hotărât să trimită o delegație care să protesteze împotriva acestor încercări de răpire. Această delegație a sosit întâi la Chișev.

Alți trimiștri noștri au fost întâmpinați em cu nedumerire, căel raturora li se părea, că alllprea Basarabiei de Ucraina o un lueru firest. Și dacă delegații noștri au protestat în Rada Ucrainească și au arătat toate nedreptățile lor, părturile lumii s'au sclimbat.

O deosebită impresie a făcut atunci căvântarea lui *Sovencon*, care a arătat că Ucrainenii și Moldovenii trăsesse alături de un șir de veacuri, totdeacuna nu fost a frașii și Ucraina niciodată nu s'au gândit, că Basarabia este a ei.

După aceasta președintele Radei a spus, că Ucraina se leopădă de gândul ei, deoarece ea hotărâse astfel fiindcă nu cunoaște glasul Basarabiei și Rada a luat tot atunci o hotărâre în acest fel.

Dela Chișev delegații au plecat la Petrograd în urma delegației ucraine, însă și aici chestiunea era hotărâtă ca Basarabia să între în cuprinsul Ucrainei. Numai după protestările delegației noastre a fost nimicită rezoluția și Basarabia a rămas slobodă de-aș hotărâ soarta.

Vinienco zicea atunci, că el a venit la Petrograd cu zece gubernii în portofel, dar pleacă înapoi numai cu nouă.

După aceasta Ucraina se adresează către Basarabia ca către o republică deosebită și nici după universalul de al doilea Basarabia nu intră în cuprinsul Ucrainei.

La pacea din Brest-Litovsk Ucrainenii au chemat și pe împuțnericții noștri și de acea încor-

oările ei de a pune acum mâna pe noi sunt cu totul neînțelese. Ministrul socote, că e de ajuns să trimitem numai noi delegația noastră, care să protesteze împotriva acestei porniri și crede că democrația ucrainească nu va săvârși această fărâdelege. Rada probabil va revizui hotărârea sa fiindcă se de orice încercare de-a ne robi.

(Va urma)

Reportor

ȘTIRILE ZILEI

Pregătirea judecătorilor de pace. Comisia juridică de pe lângă Sfatul Țării a ridicat practica pentru judecătorilor de pace, care după legea făcută de guvernul *Choronschi* era prea mică. Comisiunea a hotărât că pentru a fi judecător de pace se cere școală secundară și o practică juridică de 5 ani.

Autoritățile judecătorești în Basarabia. Comisia juridică de pe lângă Sfatul Țării având în vedere încercările și greutățile pentru cetățeni provocate de lipsa instanțelor superioare de judecată, a cercetat în mod grabnic proiectul de lege despre aceste instanții și personalul lor și încurând îl va pune în desbatere în Sfatul Țării.

Neft și petrol. Uniunea cooperativă basarabeană a cumpărat în România neft și petrol într-o cantitate foarte mare, încât poate să îndestuleze cu ele și orașul și satele. Se poate chiar aștepta ca se va da neft și petrol tramvai

Indroptare. Ni se face cunoscut că „*Societatea științifică basarabeană*” își va ține prima ședință de deschidere în ziua de 25 Martie la ora 3 după amiază, în Casa Eparhială, nu în căminul soc. „*Făclă*” cum am anunțat în numărul de ieri. De asemenea din greșeală s'a tipărit p. președinte Costin Șt. Frățiman, în loc de *Justin Ștefan Frățiman*, cunoscutul învățat basarabean, care înființează societatea științifică.

Gazetele rusești și Aliații.—Gazetele locale reușesc să primească din Apus cu încredere depășită în puterea aliaților. În gazeta „*Golos Chișineva*”, s'a tipărit un articol, iscalit de Albert Rajon, în care arată, că faptul că Germanii sunt oprit de-acuma în a 6-a zi dela începutul ofensivei, dovedește, că puterea lor nu e mare. Pierderile aliaților în material și în omului, un însemnat număr pe lângă puterea aliaților în oameni și în materiale tehnice.

Noaua și semănăturile.—Neaua ce a căzut zilele trecute ajutat mult sămănturile, cari încep a se îndrepta. Dar frigul ce a fost la 17 Martie a rănciștat vîile. Zărzării păliți de geruri, când au început deja a tanoguri, nu vor da nici o roadă.

Un scandal internațional.—Postul ministrului de externe al Ucrainei, A. Sułghin, a trimis o scrisoare către actualul ministru al Ucrainei, în care numește purtarea Ucrainei cu reprezentanții aliaților, drept un scandal internațional. Odată, ce aliații au trimis reprezentanți, ei au recunoscut independența Ucrainei. Și pe solii lor, Ucraina i-a alungat! Nici Turecii din evul mediu n'au făcut astfel de lucruri.

Luptele cu bolșevicii. Oștile germane încă tot urmează lupta cu bolșevicii din Ucraina, pe cari deocamdată nu-i poate scoate așa de ușor. În multe locuri bolșevicii reușesc să-i bată pe nemții. În unele locuri încep în urma neînțelegerilor lupte chiar între oștile ucrainene și austriace.

All țar? De la un oșter moldovan, scos din Ucraina, aflăm că trupele germane și austro-ungare răspândește știrile printre ucrainenii, că ele au venit să aducă un țar nou în Rusia, anume pe Alexi Nicolaevici, fostul moștenitor al tronului.

Măsurile aliaților. Consiliul de mînștri francez dela începutul ofensivei germane se întrunțe în fiecare zi. Parlamentul va avea un repaos de două zile la Paști, iar după aceasta, va ține ședințele permanente. După Paști în Versailles se va ține o conferință militară a aliaților la care vor lua parte toți comandanții armatelor aliate.

Odesabiu Novosti dela Iași. În mîinele noastre a căzut numărul 10.660 al gazetei rusești din Odesa „*Odeschia Novosti*” (Nouățile Odeslei), dela 16 Martie. Cursul gazetei e același ca înainte. Se simte peste tot o nemulțumire față de guvernul Radei Ucrainei și politica lui și față de purtarea „*aliaților*”, cari au venit să salveze țara.

Colonie germană autonomă în sudul Basarabiei. Gazeta „*Tumina*” din București a d-nului Const. Siere, în No. de la 17

Sâmbătă 24 Martie 1918 INTAIAL CONCERT

dat de Orchestra Simfonică din Iași sub conducerea Domnului

George Enescu

Solist: Domnul NICU CARAVIA (piano). În folosul refugiaților Transilvăneni.

PROGRAM:

1. Weber: Uvertura „Oberon”.
2. Tschaikowski: Concert si b minor pentru piano. Allegro non troppo e molto maestoso, Allegro con spirito. — Andantino simplice. — Allegro con fuoco.

D-nul NICU CARAVIA:

3. Saint-Saëns: „Le Ronet d'omphale” poemă simfonică
4. Beethoven: Simfonia la major (No. 7) Poco sostenuto, vivace. — Allegretto. Presto assai meno presto. — Allegro conbrío.

Biletele la magazinul de muzică BELUSÓ.

Martie reproduce după ziarul austriac „*Reichspost*” știria, după care Germanii au de gând să creeze o colonie autonomă nemțască în sudul Basarabiei. Ce zice Ucraina la aceasta?

Biruințele Englezilor. În aceeași vreme cu luptele sângeroase din Apus, trupele engleze din Mesopotamia au câștigat biruinți însemnate contra Turcilor, pe care i-au bătut lângă Hill Indule-le mai multe mii de prizonieri, tunuri și material de război.

Contribuția de războiu împusă de Nemți. Citim în „*Neamul Românesc*”: Suma pe care Nackensen o impune teritoriului ocupat ca dare de războiu este de 344 milioane lei, repartizați pe județe după cum urmează:

14.000.000 lei Mehedinti, 8.500.000 Gorjii, 31.500.000 Dolj, 10.000.000 Vâlcea, 15 mil. Romanati, 13.000.000 Argeș, 8.500.000 Olt, 22.500 mil. Teleorman, 7.000.000 Muscel, 15.500.000 Dâmbovița, 17.500.000 Vlașca, 28 milioane 500.000 Prahova, 137.500.000 Ilfov, 15.000.000 Ialomița.

Numărul oștilor pe frontul din Apus. În Apus numărul oștilor ajunge la 8-10 milioane de soldați. După izvoarele germane astăzi ar fi mai mulți Nemți. Dar englezii își aduc rezervele lor mari. După comunicatele oficiale engleze de până acum, ei au 7 1/2 milioane de soldați. Lloyd George s'a îndreptat către toate coloniile cu cererea de a trimete eșaloane noi de oaste.

Lucrarea pământului. Lucrul câmpului, împiedecat până acuma în unele părți, e pus acum la cale. Instrucțiile pentru lucrarea pământului, făcute de neîmpuțnericții Republicii, sunt anulate din ordinul comandierii oștilor române din Basarabia. Instrucția primită de Sfatul Țării se îndeplinește pretutindeni. În ținutul Chișinău pământurile sunt împărțite așa de bine că nu va rămânea nimic nelucrat.

În unele locuri a mai rămas ceva pământ încă, care se dă la acela din țărani săraci, pentru cari nu s'a ajuns pământ la împărțire în moștile satelor lor. Totuși se caută, ca ogoarele să fie cât mai aproape de gospodăriile țărănilor.

Cele din urmă știri

Prezătirile Japoniei
Japonia a mobilizat, pe ziua de 3 Martie, șapte contingent noi și a decretat la Tokio starea de asediu.

Serviciul civil în Austria
În Austro-Ungaria au fost supuși la serviciul civil pentru război, toți bărbații dela 17 la 60 ani și femele dela 19 la 40 ani. Sunt scutiți numai aceia cari sunt în slujba statului.

Gărzi negre
După garda roșie a bolșevicilor în Finlanda au apărut acum și gărzi negre. Ele au de seop, după cum o spun pe față, uciderea pe capete a locuitorilor.

Nouă ofensivă în Italia?
După știri din isvor neutru, italienii s'ar aștepta la o nouă ofensivă germano-austriacă pe frontul lor.

Ordonanța No. 1

Se aduce la cunoștință populației orașului Chișinău următoarele:

Orice întruire cu caracter politic cultural, economic, etc., trebuie anunțată cu 3 zile înainte (72 ore), Comandantului român al Pieței Chișinău, cerându-se cuvenita autorizare.

Cererea de autorizare se face în scris, arătându-se locul, scopul și șefii răspunzători ai întrunirii. Cele de mai sus privesc și întrunirile ce s'ar ține în locuințe private.

Acei ce nu se vor conforma acestei ordonanțe vor fi imediat arestați și dați judecății; iar întrunirea va fi dizolvată.

O ordonanță asemănătoare s'a dat și în cuprinsul Județelor Orhei, Chișinău și Bender.

Comandantul trupelor din Chișinău
General (ss) Rășcanu

Comandantul Pieței Chișinău
Colonel Cănculescu

ANUNȚ

Caut un post ca conducător de moșie, cunoscând agricultura bine, Adresa la Administrația aștei foi.

Ioanichie Moldovan. 1-3

Camera mobilată dacă se poate de soldați. După izvoarele germane astăzi ar fi mai mulți Nemți. Dar englezii își aduc rezervele lor mari. După comunicatele oficiale engleze de până acum, ei au 7 1/2 milioane de soldați. Lloyd George s'a îndreptat către toate coloniile cu cererea de a trimete eșaloane noi de oaste.

Răsplată de 10.000 de lei

Se dă aceluia care va afla și denunța unde se află colecția de tablouri de *Grigorescu*, (compusă din 35 tablouri Grigorescu, 2 Aman-Jour, 5 de alții), furată din trenul care a venit dela Kiev și care a fost atacat de către Bolșevicii în gara Chișinău în ziua de 6 Ianuara. c.

A se adresa Lt.-colonelului Gogu Ilaşcu, Str. Bucșinescu No. 15, Iași. 2-9

De vânzare

Doi cai de călărit, unul rasă anglo-arabă. A se adresa, str. Gogolin No. 12 la D-I Căpitân Șerban. 1-2.

Pentru bolnavii săraci